

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 maja 2012 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący:	S.S.A Cezariusz Baćkowski
Sędziowie:	S.A. Ryszard Ponikowski (spr.) S.A. Tadeusz Kielbowicz
Protokolant:	Anna Turek

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej del. Prok. Apel Beaty Lorenc - Kociubińskiej

po rozpoznaniu w dniu 24 maja 2012 r.

sprawy **Z. J.**

oskarżonego z art. 148 § 1 k.k. i art. 280 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i art. 64 § 1 k.k.

z powodu apelacji wniesionej przez oskarżonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Legnicy

z dnia 16 lutego 2012 r. sygn. akt III K 137/11

I. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok wobec oskarżonego Z. J., uznając apelację za oczywiście bezzasadną,

II. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. M. M. 600 zł tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu oskarżonemu Z. J. w postępowaniu odwoławczym oraz 138 zł tytułem zwrotu VAT,

III. zwalnia oskarżonego Z. J. od ponoszenia kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze, zaliczając je na rachunek Skarbu Państwa.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Legnicy po rozpoznaniu sprawy Z. J. oskarżonego o to, że w nocy z 26/27 stycznia 2007 r. w L. w mieszkaniu przy ul. (...) działając wspólnie i w porozumieniu z inną osobą w bezpośrednim zamiarze pozbawienia życia Z. C. w związku z dokonanym napadem rabunkowym dokonali jej zabójstwa w ten sposób, że używając noża myśliwskiego marki M. z czarną rękojeścią spowodowali u niej ranę ciętą paliczka paznokciowego palca III ręki prawej, a następnie zadzierżgnęli na jej szyi dwie chusty w wyniku czego doszło do jej uduszenia, po czym zabrali w celu przywłaszczenia alkohol o nieustalonej wartości i pieniądze w kwocie 600 zł czym

działali na szkodę w/w, przy czym Z. J. zarzucanego mu czynu dopuścił się w warunkach powrotu do przestępstwa będąc uprzednio skazany wyrokiem łącznym Sądu Okręgowego w Legnicy z dnia 22.02.1994r. w sprawie IIIK 21/94 za czyn z art. 148 § 1 kk i inne na karę łączną 15 lat pozbawienia wolności, którą odbył od dnia 22.09.1993 r. do dnia 25.08.2003r. – warunkowo zwolniony.

tj. o czyn z art. 148 § 2 pkt. 2 k.k. i art. 280 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.

wydał rozstrzygnięcie następującej treści:

I. przyjmując, że czyn przypisany prawomocnie oskarżonemu Z. J. wyrokiem Sądu Okręgowego w Legnicy z dnia 6 grudnia 2008 r. w sprawie o sygn. akt III K 171/07, polegający na tym, że w nocy 27 stycznia 2007 r. w L., działając wspólnie i w porozumieniu z Ł. C. (1), w celu osiągnięcia korzyści majątkowej dokonał napadu rabunkowego na osobie Z. C. w ten sposób, że po wejściu do jej mieszkania oskarżony Z. J. używając noża myśliwskiego marki (...) z czarną rękojeścią spowodował u pokrzywdzonej ranę ciętą paliczka paznokciowego palca III ręki prawej powodując naruszenie czynności narządów jej ciała na okres poniżej dni 7 – miu, a następnie gdy Z. J. zaciskając dwie chusty na szyi pokrzywdzonej doprowadził ją do stanu bezbronności oskarżony Ł. C. (1) opuścił mieszkanie pokrzywdzonej i udał się do mieszkania Z. J., po czym Z. J. działając w bezpośrednim zamiarze pozbawienia życia Z. C. zadzierżgnął na jej szyi dwie chusty w wyniku czego doszło do jej uduszenia, po czym zabrał w celu przywłaszczenia alkohol o nieustalonej wartości i pieniądze w kwocie 600 zł i po powrocie do domu dokonał wspólnie z oskarżonym Ł. C. (1) podziału łupu, czym działał na szkodę pokrzywdzonej, przy czym Z. J. zarzucanego mu czynu dopuścił się w warunkach powrotu do przestępstwa będąc uprzednio skazany wyrokiem łącznym Sądu Wojewódzkiego w Legnicy z dnia 22.02.1994r. w sprawie o sygn. akt III K 21/94 za czyn z art. 148 § 1 d.k.k., art. 210 § 2 d.k.k. w zw. z art. 10 § 2 d.k.k. i z art. 208 d.k.k. w zw. z art. 58 d.k.k. na karę łączną 15 lat pozbawienia wolności, którą odbył w okresie od dnia 18.11.1992r. do dnia 03.08.1993r.; od dnia 22.09.1993r. do dnia 25.08.2003r. wyczerpuje znamiona przestępstwa z art. 148 §1 k.k. i art. 280 §2 k.k. w zw. z art. 11 §2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i za to na podstawie art. 148 §1 k.k. w zw. z art. 11 §3 k.k. w zw. z art. 64 §1 kk i za to wymierzył oskarżonemu Z. J. karę 25 (dwudziestu pięciu) lat pozbawienia wolności,

II. na mocy art. 77 § 2 k.k. wyznaczył surowsze ograniczenie polegające na tym, że oskarżony Z. J. może skorzystać z warunkowego przedterminowego zwolnienia po odbyciu 20 lat kary pozbawienia wolności,

III. na mocy art. 624 § 1 k.p.k. zwolnił oskarżonego w całości od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych,

IV. zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adw. M. M. kwotę 840 zł plus 23% podatku VAT tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej oskarżonemu Z. J. z urzędu.

Od niniejszego wyroku apelację złożył obrońca oskarżonego Z. J. zarzucając:

I. rażące naruszenie przepisów prawa procesowego, które miało wpływ na treść zaskarżonego wyroku, sprowadzającego się do obrazu treści:

1. art. 4 k.p.k. w związku z art. 5 § 2 k.p.k. polegającą na niezbadaniu i nieuwzględnieniu na korzyść oskarżonego zaistniałych w sprawie wątpliwości i w konsekwencji na nierozstrzygnięciu nie dających się usunąć wątpliwości na korzyść oskarżonego w zakresie jego udziału i sprawstwa w przypisanym mu czynie, a sprowadzających się do:

a) oceny winy oskarżonego na podstawie skutku w postaci śmierci podczas gdy wina oparta być powinna na niebudzących wątpliwości dowodach, a takiej nie wykluczają przyjęcia innej, niż przyjął Sąd, wersji przebiegu zdarzenia, w tym skutku nieumyślnego spowodowania śmierci,

b) dowolnego ustalenia Sądu, iż pokrzywdzona prowadziła w mieszkaniu tzw. melinę i otwierała wszystkim i o każdej porze drzwi do swojego mieszkania, podczas gdy z zeznań ś. Ślusarza w sposób jednoznaczny wynika, iż 2 dni przed zdarzeniem wymienił zamki w drzwiach oraz założył na wewnętrznej części drzwi łańcuch oporowy z uwagi na

wcześniejsze pobicie pokrzywdzonej oraz z uwagi na obawy i zagrożenie wynikające z faktu otwierania przez nią drzwi osobom, których nie знаła

c) dowolnego ustalenia Sądu, że skoro drzwi nie były wyłamane ani uszkodzone to musiała znać J. i C., podczas gdy z zeznań innych świadków i wyjaśnień oskarżonego wynika, że nie mogła znać ani J. ani C.

d) dowolnego ustalenia Sądu, iż dowody rzeczowe i wydane na ich podstawie opinie z zakresu traseologii i obuwnictwa oraz genetyki sądowej korespondują z zeznaniami C. i Ł. C., podczas gdy:

- z żadnego dowodu nie wynika, aby oskarżony J. nosił obuwie typu (...), którego ślad zabezpieczono w miejsce zdarzenia i nie wykluczono, że ślad ten pochodzi od innej osoby;
- wykluczono udział innych osób, które mogły dokonać czynu i pozostawić ślady biologicznej w postaci włosów na ciele denatki ? dowodów: 14/E (...) skoro z opinii wynika, że zabezpieczone włosy nie należały do denatki ani do oskarżonych;
- z zeznań C. i Ł. C. wynika, że nóż typu (...) był włożony przez oskarżonego do futerału a wyniki badań wykazały, że w futerale nie stwierdzono śladów krwi,
- nie można wykluczyć, że obrażenia denatki w postaci rany ciętej paliczka 3, trzeciego palca prawej dłoni powstały w wyniku innego noża zabezpieczonego w toku postępowania ? dowód nr 16/E (...)/

e) dowolnego ustalenia Sądu, że św. C. nie łożyła zeznań pod wpływem obawy przed pozbawieniem ja władzy rodzicielskiej, gdyż od czasu pierwotnego przesłuchania upłynął znaczny okres, a sama oświadczyła że zeznania składa dobrowolnie, w sytuacji gdy z doświadczenia życiowego wywodzić można, że w okresie całego postępowania w tak poważnej sprawie istniało dla świadka, przez cały czas, ryzyko, że może być pozbawiona władzy rodzicielskiej, gdyby zeznała inaczej niż oczekiwali od niej organy ścigania

f) dowolnego ustalenia, że skoro świadek C. podała szczegółowe informacje dotyczące zdarzenia to z pewnością sprawcą zabójstwa był oskarżony J. a nie inna osoba, która zarówno C. jak i C. chcieli chronić od odpowiedzialności – obciążając J.

art. 7 k.p.k. polegającą na:

a) przekroczeniu zasady swobodnej oceny dowodów w zakresie:

- przyjęcia, że opinia traseologiczna i biegłego obuwnika oceniane samodzielnie nie miały by znaczenia rozstrzygającego o winie oskarżonego, natomiast rozpatrywane w zestawieniu z dowodami osobowymi (J. C. i Ł. C.) uprawniały sąd do skonstruowania jednej wersji zdarzenia oraz że sprawca dopuścił się przestępstwa zabójstwa a nie umyślnego spowodowania śmierci bądź obrażeń w wyniku których nastąpiła śmierć;
- przyjęciu że sprawca działał w zamiarze bezpośrednim bądź ewentualnym pozbawieniem życia, skoro jedyny dowód z zeznania C. wskazywały, że był plan aby obezwładnić pokrzywdzoną i zawiązać jej oczy i w tym celu miała być użyta chusta, a sprawca gdyby chciał pozbawić życia pokrzywdzonej użyłby noża, którym rozcięto palec pokrzywdzonej

b) dowolnej ocenie zebranego w sprawie materiału dowodowego zebranego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności przez uznanie za wiarygodne zeznań C. i C., mimo ich chwiejności i niespójności, co w konsekwencji doprowadziło do przypisania J. popełnienia zbrodni zabójstwa.

II. rażącej niewspółmierności kary 25 lat pozbawienia wolności orzeczonej wobec Z. J. podczas, gdy tak wymierzona kara orzekana jest jedynie w szczególnych okolicznościach, jak również bezzasadne zastosowanie surowszych ograniczeń przy ubieganiu się o warunkowe przedterminowe zwolnienie od odbycia reszty kary.

Podnosząc powyższe zarzuty wniósł o :

I. zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie Z. J. od przypisanych mu czynów ewentualnie

II. o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Legnicy.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje

Apelacja obrońcy oskarżonego jako oczywiście bezzasadna nie zasługiwała na uwzględnienie.

W niniejszej sprawie podstawą do wznowienia postępowania, a w konsekwencji do wydania rozstrzygnięcia w przedmiocie uchylenia zapadłych w stosunku do oskarżonego Z. J. wyroków Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 9 kwietnia 2009 r. sygn. akt II Aka 94/09 oraz Sądu Okręgowego w Legnicy z dnia 16 grudnia 2008 r. III K 171/07 był wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 16 kwietnia 2009 r., P 11/08, Dz.U. Nr 163, poz. 1363, w wyniku którego utracił moc przepis § 2 art. 148 k.k., co stanowiło powód do wznowienia postępowania karnego w oparciu o normę art. 540 § 2 k.p.k. Trybunał Konstytucyjny uznał w nim za niezgodną z Konstytucją RP nowelizację art. 148 § 2 k.k. dokonaną ustawą z dnia 27 lipca 2005 r., w zakresie w jakim ograniczała ona sędziowski wymiar kary wyłącznie do dwóch sankcji - kary 25 lat pozbawienia wolności albo kary dożywotniego pozbawienia wolności. Uwzględniając, że do skazania Z. J. i wymierzenia mu kary doszło przy uwzględnieniu art. 148 § 2 k.k. w brzmieniu w tym czasie obowiązującym, koniecznym stało się wznowienie postępowania, uchylenie zapadłych w stosunku do oskarżonego wyroków, a w następstwie tego - skierowanie sprawy do ponownego postępowania.

Ze wszech miar wszakże istotne i warte podkreślenia jest to że Trybunał Konstytucyjny w orzeczeniu swym wskazał zakres w jakim badany przepis pozostawał niezgodny z Konstytucją. Wytyczne te, co oczywiste, znalazły odzwierciedlenie w orzeczeniu Sądu Najwyższego wydanym w niniejszej sprawie (sygn. akt V Ko 44/11). W części dyspozytywnej podjętego wyroku Sąd Najwyższy orzekł o wznowieniu postępowania w sprawie i uchylił wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 9 kwietnia 2009 r. oraz utrzymany nim w mocy wyrok Sądu Okręgowego w Legnicy z dnia 16 grudnia 2008 r. **w części dotyczącej kwalifikacji prawnej czynu przypisanego Z. J. w pkt I wyroku Sądu Okręgowego w Legnicy oraz wymierzonej mu za ten czyn kary i w tym zakresie przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Legnicy do ponownego rozpoznania.**

W konsekwencji takiego rozstrzygnięcia Sąd Najwyższy w treści uzasadnienia wydanego wyroku podkreślił, że przy ponownym rozpoznaniu sprawy, **sądy powinny wykorzystać materiał dowodowy zgromadzony w przedmiocie przypisanej oskarżonemu zbrodni zabójstwa i oparte na nim ustalenia faktyczne dokonane w dotychczasowym postępowaniu, orzekając na nowo jedynie o kwalifikacji prawnej i wymiarze kary.**

Wydawać by się mogło, że powtórne przywoływanie tejże argumentacji jest zbyteczne. Treść jednakże zarzutów obrońcy oskarżonego i ich (w przeważającej większości) bezprzedmiotowość czyni takie postąpienie uzasadnionym. Przy tak kategorycznym określeniu zakresu ponownego rozpoznania sprawy formułowanie całej gamy zarzutów, których treść koncentruje się jedynie na błędnych (w ocenie skarżącego) ustaleniach faktycznych jest niezrozumiałe. Sąd Okręgowy nie był bowiem uprawniony do ponownej oceny materiału dowodowego i czynienia własnych ustaleń faktycznych. Dokonana przez Sąd a quo nieznaczna zmiana w stosunku do opisu czynu przypisanego oskarżonemu w pkt I części dyspozytywnej w wyroku Sądu Okręgowego w Legnicy z dnia 16 grudnia 2008 r., w odniesieniu do opisu roli Ł. C. (1), a która to wynika z późniejszych prawomocnych ustaleń Sądu Okręgowego w Legnicy, pozostaje bez znaczenia dla opisu zachowania oskarżonego Z. J. i kwalifikacji przypisanego czynu. W pozostałym zakresie rozpoznanie Sądu Okręgowego w niniejszej sprawie ograniczało się **wyłącznie do oceny kwalifikacji prawnej czynu i wymiaru kary.**

Z uwagi na fakt, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego wyeliminował z porządku prawnego normę sankcjonowaną zawartą w art. 148 § 2 k.k., pozbawiając ten przepis sankcji, co w myśl zasady nullum crimen sine lege poenali

przekreśliło możliwość stosowania tego przepisu jako podstawy skazania, Sąd Okręgowy w Legnicy zmienił kwalifikację prawną czynu przypisanemu oskarżonemu Z. J. i w miejsce zarzucanego mu (i jednocześnie przypisanego uchylonym wyrokiem Sądu Okręgowego w Legnicy) czynu z art. 148 § 2 k.k. w zw. z art. 280 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. przyjął, że czyn oskarżonego wyczerpał znamiona zbrodni z art. 148 § 1 k.k. w zw. z art. 280 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i na tejże podstawie skazał oskarżonego Z. J. na karę 25 lat pozbawienia wolności (stanowiącą w istocie karę tożsamą z tą orzeczoną wyrokiem Sądu Okręgowego w Legnicy z dnia 16 grudnia 2008 r.), co przy związaniu Sadu zakazem reformationis in peius stanowi maksymalny możliwy wymiar kary.

Uwzględniając powyższe należy stwierdzić, że jedynym faktycznie merytorycznym (co nie oznacza, że trafnym) zarzutem w realiach niniejszej sprawy był podniesiony przez skarżącego zarzut rażącej niewspółmierności kary.

W orzecznictwie podkreśla się, że zarzut niewspółmierności kary, jako zarzut z kategorii ocen, można zasadnie podnosić wówczas, gdy kara jakkolwiek mieści się w granicach ustawowego zagrożenia, nie uwzględnia w sposób właściwy zarówno okoliczności popełnienia przestępstwa, jak i osobowości sprawcy, innymi słowy - gdy w społecznym odczuciu jest karą niesprawiedliwą (tak wyrok SN z 11 kwietnia 1985 r., V KRN 178/85, OSNKW 7-8/1985, poz. 60). Rażąca niewspółmierność kary, o jakiej mowa w art. 438 pkt 4 k.p.k., zachodzić może tylko wówczas, gdy na podstawie ujawnionych okoliczności, które powinny mieć zasadniczy wpływ na wymiar kary, można było przyjąć, iż zachodziłaby wyraźna różnica pomiędzy karą wymierzoną przez sąd pierwszej instancji, a karą jaką należałoby wymierzyć w instancji odwoławczej w następstwie prawidłowego zastosowania w sprawie dyrektyw wymiaru kary przewidzianych w art. 53 k.k. oraz zasad ukształtowanych przez orzecznictwo Sądu Najwyższego. Na gruncie art. 438 pkt 4 k.p.k. nie chodzi więc o każdą ewentualną różnicę w ocenach co do wymiaru kary, ale o różnicę ocen tak zasadniczej natury, iż karę dotychczas wymierzoną nazwać można byłoby - również w potocznym znaczeniu tego słowa - "rażąco" niewspółmierną, to jest niewspółmierną w stopniu nienadającym się wręcz do zaakceptowania (tak: Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 2 lutego 1995 roku, sygn. akt II KRN 189/94, OSN Prok. i Pr. 1995, nr 5, poz. 18).

Tymczasem – zdaniem Sądu Apelacyjnego - wymierzona oskarżonemu kara jest pełni zgodna z dyrektywami wymiaru kary zawartymi w art. 53 k.k i tym samym w pełni realizuje wymagania stawiane przez ustawodawcę. Sąd Okręgowy w sposób wyczerpujący uzasadnił swoje rozstrzygnięcie w tej kwestii i brak jest jakichkolwiek podstaw do jego kwestionowania. Dokonana przez Sąd meriti ocena okoliczności podmiotowych i przedmiotowych istotnych z punktu widzenia społecznej szkodliwości, a także pozostałych okoliczności mających wpływ na wymiar kary jest zdaniem Sądu Apelacyjnego prawidłowa i nie budzi tym samym żadnych zastrzeżeń. Mimo przyjęcia przez Sąd Okręgowy kwalifikacji łagodniejszej, w pełni zasadnym, słusznym i sprawiedliwym, pozostaje wymierzenie oskarżonemu Z. J. kary 25 lat pozbawienia wolności. Orzeczona kara jest współmierna do wagi popełnionego czynu i w pełni oddaje jego zawartość kryminalną, stopień winy oskarżonego, społeczną szkodliwość czynu oraz spełnia funkcje prewencyjne, tak w jej ogólnym, jak i indywidualnym wymiarze. Nie bez znaczenia pozostawały bowiem takie okoliczności jak: właściwości osobiste oskarżonego, jego głęboka demoralizacja, a w szczególności fakt uprzedniej karalności. Z. J. dopuścił się przecież już wcześniej zbrodni zabójstwa połączonej z rozbojem. Fakt ponownego popełnienia przestępstwa (i to w okresie korzystania z dobrodziejstwa warunkowego przedterminowego zwolnienia), a którego następstwem jest śmierć człowieka, świadczy o skrajnej wręcz deprawacji oskarżonego, o całkowitym lekceważeniu obowiązującego porządku prawnego, zatraceniu w swoim postępowaniu elementarnych norm moralnych i etycznych, o stopieniu ludzkiej wrażliwości. Taki człowiek bez wątpienia zasługuje na jedną z najsurowszych kar i jednocześnie karę o charakterze eliminacyjnym, nie tylko ze względu na rodzaj popełnionej zbrodni i stopień winy, ale także dlatego, że stanowi on realne i poważne zagrożenie dla innych ludzi, a szanse jego więziennej resocjalizacji są bez wątpienia znikome, o ile w ogóle możliwe.

W świetle ujawnionych w tej sprawie okoliczności, brak jest jakichkolwiek podstaw do kwestionowania zasadności orzeczenia o karze, która została ukształtowana prawidłowo i z uwzględnieniem wszystkich przesłanek, które powinny być wzięte pod uwagę przy jej wymiarze. Nie budzi również jakichkolwiek wątpliwości Sądu Apelacyjnego rozstrzygnięcie w przedmiocie zaostrenia możliwości ubiegania się przez Z. J. o warunkowe przedterminowe

zwolnienie po odbyciu 20 lat kary. Zawartą w uzasadnieniu zaskarżonego rozstrzygnięcia argumentację Sąd Apelacyjny popiera w całej rozciągłości.

Konkludując, apelacja obrońcy oskarżonego, nie zasługiwała na uwzględnienie. Jej zarzuty należało uznać za oczywiście bezzasadne, co przy braku okoliczności, które w związku z apelacją należałoby uwzględnić z urzędu skutkowało utrzymaniem w mocy zaskarżonego wyroku (art. 437 § 1 k.p.k.).